

**ABDULLA ORIPOV SHE’RIYATIDA MILLIY G‘URUR VA ISTIQLOL
G‘OYALARI****G‘ulomova Begoyim Bektosh qizi**

*Samarqand davlat universiteti Urgut filiali Pedagogika va tillarni o‘qitish fakulteti
O‘zbek tili va adabiyoti yo‘nalishi 205-guruh talabasi*

Annotatsiya: *Mazkur maqolada Abdulla Oripov she‘riyatida milliy g‘urur va istiqlol g‘oyalarining badiiy talqini nazariy jihatdan tahlil qilinadi. Shoir ijodida Vatanga muhabbat, xalqning tarixiy xotirasi, milliy o‘zlikni anglash, erkinlik va mustaqillik kabi tushunchalarning poetik ifodalanish xususiyatlari yoritiladi. Tadqiqot davomida Abdulla Oripov she‘rlarida milliy qadriyatlarning badiiy-estetik mohiyati, istiqlol mafkurasining shakllanishidagi o‘rni hamda shoirning ma‘naviy merosi orqali yosh avlod qalbida vatanparvarlik tuyg‘ularini mustahkamlash masalalari tahlil etiladi. Shuningdek, adibning poetik obrazlari, ramzlari va badiiy tasvir vositalari orqali milliy g‘urur tuyg‘usining ifodalanish mexanizmlari ochib beriladi. Tadqiqot natijalari Abdulla Oripov ijodining o‘zbek milliy adabiyoti taraqqiyotidagi o‘rni va istiqlol g‘oyalarini targ‘ib etishdagi ahamiyatini ilmiy asoslashga xizmat qiladi.*

Kalit so‘zlar: *Abdulla Oripov, she‘riyat, milliy g‘urur, istiqlol g‘oyasi, Vatan, vatanparvarlik, milliy o‘zlik, ma‘naviyat, badiiy talqin, poetik obraz, milliy qadriyatlar, tarixiy xotira, erkinlik, mustaqillik, adabiy meros, istiqlol mafkurasi, badiiy-estetik tafakkur.*

**THE EXPRESSION OF NATIONAL PRIDE AND INDEPENDENCE IDEAS IN
ABDULLA ORIPOV’S POETRY.**

Abstract: *This article theoretically analyzes the artistic interpretation of national pride and the ideas of independence in the poetry of Abdulla Oripov. It highlights the poetic expression of such concepts as love for the Motherland, the historical memory of the people, national self-awareness, freedom, and independence in the poet’s works. The study examines the artistic and aesthetic essence of national values reflected in Abdulla Oripov’s poems, their role in the formation of the ideology of independence, and the significance of the poet’s spiritual heritage in strengthening patriotic feelings among the younger generation. Furthermore, the mechanisms of expressing national pride through the writer’s poetic images, symbols, and artistic devices are revealed. The findings of the research serve to provide a scientific basis for understanding Abdulla Oripov’s contribution to the development of Uzbek national literature and his role in promoting the ideas of independence.*

Keywords: *Abdulla Oripov, poetry, national pride, idea of independence, Motherland, patriotism, national identity, spirituality, artistic interpretation, poetic image, national values, historical memory, freedom, independence, literary heritage, ideology of independence, artistic and aesthetic thinking.*

НАЦИОНАЛЬНАЯ ГОРДОСТЬ И ИДЕИ НЕЗАВИСИМОСТИ В ПОЭЗИИ АБДУЛЛЫ АРИПОВА

Аннотация: *В данной статье теоретически анализируется художественная интерпретация национальной гордости и идей независимости в поэзии Абдуллы Арипова. Освещаются особенности поэтического выражения таких понятий, как любовь к Родине, историческая память народа, национальное самосознание, свобода и независимость в творчестве поэта. В ходе исследования рассматриваются художественно-эстетическая сущность национальных ценностей, отражённых в стихотворениях Абдуллы Арипова, их роль в формировании идеологии независимости, а также значение духовного наследия поэта в укреплении патриотических чувств у молодого поколения. Кроме того, раскрываются механизмы выражения чувства национальной гордости посредством поэтических образов, символов и художественных средств выразительности автора. Результаты исследования служат научному обоснованию места творчества Абдуллы Арипова в развитии узбекской национальной литературы и его значения в пропаганде идей независимости.*

Ключевые слова: *Абдулла Арипов, поэзия, национальная гордость, идея независимости, Родина, патриотизм, национальное самосознание, духовность, художественная интерпретация, поэтический образ, национальные ценности, историческая память, свобода, независимость, литературное наследие, идеология независимости, художественно-эстетическое мышление*

KIRISH

Har bir xalqning ma'naviy taraqqiyoti, milliy o'zligini anglashi va istiqlol sari intilishi uning adabiyoti va madaniyatida o'z aksini topadi. Adabiyot millatning tarixiy xotirasini saqlovchi, uning ma'naviy qadriyatlarini avlodan-avlodga yetkazuvchi muhim vosita hisoblanadi. Ayniqsa, she'riyat xalq qalbidagi orzu-intilishlar, ijtimoiy-siyosiy qarashlar va milliy g'oyalarni eng ta'sirchan shaklda ifodalash imkoniyatiga ega bo'lgan san'at turidir. Shu nuqtai nazardan qaraganda, Abdulla Oripov ijodi o'zbek milliy adabiyotida alohida o'rin tutadi.

Abdulla Oripov o‘zbek she‘riyatini yangi bosqichga olib chiqqan, milliy ruh va umuminsoniy qadriyatlarni uyg‘unlashtira olgan ijodkor sifatida tanilgan. Uning asarlarida Vatanga muhabbat, xalq taqdiri, milliy o‘zlik, tarixiy xotira, erkinlik va mustaqillik g‘oyalari markaziy o‘rin egallaydi. Shoirning ijodiy merosi nafaqat badiiy-estetik qimmatini, balki milliy mafkurani shakllantirishdagi ahamiyati bilan ham e‘tibordir.

Milliy g‘urur tushunchasi xalqning o‘z tarixi, tili, madaniyati, urf-odatlarini va ma‘naviy merosiga bo‘lgan hurmat va iftixor hissini anglatadi. Istiqloq g‘oyasi esa millatning erkin yashashi, o‘z taqdirini mustaqil belgilashi hamda siyosiy, iqtisodiy va ma‘naviy jihatdan ozod bo‘lishini ifodalaydi. Abdulla Oripov she‘riyatida ushbu ikki tushuncha bir-biri bilan chambarchas bog‘liq holda namoyon bo‘lib, shoirning badiiy tafakkurining asosiy yo‘nalishlaridan birini tashkil etadi.

MILLIY G‘URUR TUSHUNCHASINING NAZARIY ASOSLARI

Adabiyotshunoslikda milliy g‘urur milliy ongning muhim tarkibiy qismi sifatida talqin qilinadi. Milliy g‘urur xalqning tarixiy taraqqiyoti davomida shakllangan ma‘naviy qadriyatlar, madaniy meros va milliy manfaatlariga bo‘lgan munosabatini ifodalaydi. U shaxsning o‘z millatiga mansublik hissini mustahkamlab, vatanparvarlik tuyg‘ularining rivojlanishiga xizmat qiladi.

Milliy g‘urur badiiy adabiyotda turli poetik vositalar orqali namoyon bo‘ladi. Jumladan, tarixiy shaxslar obrazlari, milliy ramzlar, Vatan timsoli, ona tili, xalqning qahramonlik tarixi va ma‘naviy merosi milliy g‘ururni ifodalovchi asosiy badiiy unsurlar hisoblanadi. Abdulla Oripov she‘riyatida ham aynan shu poetik elementlar keng qo‘llanilgan.

Shoir xalqning boy tarixiga murojaat qilgan ekan, milliy o‘zlikni anglash va o‘tmishdan faxrlanish tuyg‘ularini shakllantirishga intiladi. Bu esa uning she‘riyatining tarbiyaviy va ma‘naviy ahamiyatini yanada oshiradi.

ABDULLA ORIPOV SHE‘RIYATIDA VATAN OBRAZI VA MILLIY G‘URUR

Abdulla Oripov ijodida Vatan obrazi markaziy badiiy timsollardan biri hisoblanadi. Shoir uchun Vatan nafaqat tug‘ilib o‘sgan zamin, balki xalqning tarixi, ma‘naviyati, qadriyatlari va kelajagini o‘zida mujassam etgan muqaddas tushunchadir.

Shoirning “Men nechun sevaman O‘zbekistonni”, “O‘zbekiston”, “Ona tilimga”, “Yurtim shamoli” kabi she‘rlarida Vatanga bo‘lgan muhabbat yuksak poetik ruh bilan ifodalanadi. Ushbu asarlarda Vatan obrazi ona, muqaddas maskan, tarixiy meros va kelajak ramzi sifatida tasvirlanadi.

Abdulla Oripov Vatan haqida yozar ekan, uning tabiati yoki geografik hududini emas, balki xalqning ruhiy olamini tasvirlashga intiladi. Shu jihatdan shoir she‘riyatidagi Vatan obrazi milliy g‘urur va milliy o‘zlikning badiiy ifodasi sifatida namoyon bo‘ladi. Shoirning Vatan haqidagi qarashlari yosh avlodni milliy qadriyatlarga hurmat ruhida tarbiyalashga xizmat

qiladi. U Vatanni sevish avvalo uning tarixi, madaniyati va xalqiga hurmat bilan qarashdan boshlanishini ta’kidlaydi.

ONA TILI – MILLIY G‘URURNING MUHIM BELGISI

Milliy o‘zlikning asosiy belgilaridan biri tildir. Til millatning ma’naviy qiyofasini belgilovchi eng muhim omillardan hisoblanadi. Abdulla Oripov ona tiliga bag‘ishlangan she’rlarida tilni xalqning tarixiy xotirasi va ma’naviy boyligi sifatida ulug‘laydi.

“Ona tilimga” she’rida shoir tilning xalq hayotidagi o‘rni va ahamiyatini chuqur falsafiy mazmunda talqin etadi. Til orqali millatning dunyoqarashi, tafakkuri va ma’naviy merosi saqlanib qolishini ta’kidlaydi. Adabiyot nazariyasida til milliy identifikatsiyaning asosiy vositasi sifatida qaraladi. Abdulla Oripov esa bu nazariy qarashni badiiy obrazlar orqali ifodalab, til va millat taqdirining uzviy bog‘liqligini ko‘rsatadi.

ISTIQLOL G‘OYALARINING BADIY TALQINI

Istiqlol g‘oyasi Abdulla Oripov she’riyatining yetakchi mavzularidan biridir. Shoir ijodida mustaqillik xalqning asriy orzusi, tarixiy adolatning qaror topishi va milliy taraqqiyotning muhim sharti sifatida talqin qilinadi. Mustaqillik tushunchasi adabiyotshunoslikda siyosiy va ma’naviy erkinlikning birligi sifatida qaraladi. Abdulla Oripov ham istiqlolni faqat siyosiy hodisa sifatida emas, balki milliy ong va ma’naviyatning tiklanishi sifatida tushunadi.

Shoirning istiqlol mavzusidagi she’rlarida quyidagi g‘oyalar ustuvorlik qiladi:

- milliy o‘zlikni anglash;
- tarixiy xotirani tiklash;
- erkin tafakkurni shakllantirish;
- ma’naviy qadriyatlarni asrash;
- Vatan ravnaqi uchun mas’uliyat hissini kuchaytirish.

Abdulla Oripov mustaqillikni xalqning ma’naviy uyg‘onishi bilan bog‘laydi. Uning nazarida, millat avvalo ma’naviy jihatdan erkin bo‘lsagina haqiqiy taraqqiyotga erisha oladi.

TARIXIY XOTIRA VA MILLIY O‘ZLIK MASALASI

Tarixiy xotira milliy ongning asosiy tarkibiy qismlaridan biridir. Tarixni unutgan xalq o‘z kelajagini barpo eta olmaydi. Shu sababli Abdulla Oripov she’riyatida tarixiy xotira masalasi muhim o‘rin tutadi. Shoir o‘z asarlarida ajdodlarning qahramonligi, milliy davlatchilik an’analari va ma’naviy merosiga murojaat qiladi. Bu orqali o‘quvchini tarixdan saboq olishga va milliy qadriyatlarga sodiq qolishga undaydi. Adibning tarixiy mavzulardagi she’rlari xalqning o‘z o‘tmishidan faxrlanish hissini kuchaytiradi. Natijada milliy g‘urur va istiqlol g‘oyalari yanada mustahkamlanadi.

ABDULLA ORIPOV SHE’RIYATINING TARBIYAVIY AHAMIYATI

Abdulla Oripov she’riyati nafaqat badiiy-estetik hodisa, balki muhim tarbiyaviy vosita hamdir. Shoir asarlari yosh avlodda vatanparvarlik, milliy g‘urur, ma’naviy poklik va

fuqarolik mas’uliyati kabi fazilatlarni shakllantirishga xizmat qiladi. Uning she’rlarida millat manfaatlarini shaxsiy manfaatlardan ustun qo’yish, xalq taqdiri uchun qayg’urish va Vatan ravnaqiga hissa qo’shish g’oyalari targ’ib qilinadi. Shu jihatdan Abdulla Oripov ijodi mustaqillik davri ma’naviy-ma’rifiy siyosatining muhim badiiy tayanchlaridan biri hisoblanadi.

XULOSA

Abdulla Oripov she’riyati o‘zbek adabiyotida milliy g‘urur va istiqlol g‘oyalarining yuksak badiiy ifodasini yaratgan nodir ma’naviy merosdir. Shoir asarlarida Vatanga muhabbat, tarixiy xotira, milliy o‘zlik, ona tiliga hurmat va erkinlik g‘oyalari chuqur falsafiy hamda badiiy mazmunda yoritilgan. Abdulla Oripov milliy g‘ururni xalqning tarixiy merosi va ma’naviy qadriyatlariga hurmat sifatida talqin qilsa, istiqlolni millatning siyosiy hamda ma’naviy ozodligi sifatida tushuntiradi. Shoir she’riyatida ushbu ikki tushuncha bir-biri bilan uzviy bog‘lanib, komil inson va taraqqiy etgan jamiyatni shakllantirishga xizmat qiluvchi muhim mafkuraviy omil sifatida namoyon bo‘ladi. Bugungi kunda ham Abdulla Oripov ijodi yosh avlodni vatanparvarlik, milliy g‘urur va istiqlol qadriyatlariga sadoqat ruhida tarbiyalashda muhim ahamiyat kasb etadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Oripov A. Tanlangan asarlar. 4 jildlik. – Toshkent: Sharq, 2019.
2. Oripov A. Saylanma. – Toshkent: O‘zbekiston, 2016.
3. Karimov I.A. Yuksak ma’naviyat – yengilmas kuch. – Toshkent: Ma’naviyat, 2008.
4. Quronov D. Adabiyotshunoslikka kirish. – Toshkent: Akademnashr, 2018.
5. Umurov H. Adabiyot nazariyasi. – Toshkent: Sharq, 2014.
6. Yo‘ldoshev Q. Badiiy tahlil asoslari. – Toshkent: O‘qituvchi, 2017.
7. Qo‘shjonov M. O‘zbek she’riyati poetikasi. – Toshkent: Fan, 2010.
8. Mamajonov S. O‘zbek adabiyoti tarixi. – Toshkent: O‘qituvchi, 2017.
9. Mustaqillik davri o‘zbek adabiyoti. – Toshkent: Fan, 2020.
10. Rasulov A. Badiiylik mezonlari va poetik tafakkur. – Toshkent: Fan, 2015.
11. Normatov U. Ijod sehri. – Toshkent: Sharq, 2007.
12. O‘zbek adabiy tanqidchiligi tarixi. – Toshkent: Akademnashr, 2019.